

La pel·lícula de la història

Els homes que sí que estimaven les dones

Francesc M. Rotger

Com que a aquest racó parlem de cinema històric (o més ben dit: de la relació entre el cinema i la història, que és una matèria més ampla), els lectors es demanaran què faig parlant d'aquesta pel·lícula, *Los hombres que no amaban a las mujeres*, de Niels Arden Oplev, que es basa en la novel·la d'Stieg Larsson del mateix títol; juntament amb les altres dues parts de la trilogia, *La noia que somiava un llumí i un bidó de gasolina* i *La reina al palau de les corrents d'aire* (així es denominen les seves traduccions catalanes), el fenomen literari més impressionant que he vist en molts anys: unanimitat de públic i crítica; els crítics com a mínim el respecten, els lectors s'hi entusiasmen i encara no m'he trobat ningú que no hagi llegit aquests llibres i no li hagin agradat. Però parlàvem d'història. És ver que la narració protagonitzada a la pantalla per Michael Nyqvist i Naomi Rapace es desenvolupa als nostres dies. Però amb *flashbacks* cap enrere. De fet, una de les coses que fa aquesta trilogia, *Millennium*, és desenterrar alguns esquelets a l'armari del passat de Suècia, on va existir (com a tota la resta d'Europa) una significativa minoria nazi. Ja ens va bé, carregar tota la culpa als alemanys; com si l'Holocaust no hagués estat (també) obra de tots aquells que vàrem mirar cap a una altra direcció (encara una observació més: el títol de la primera novel·la de Larsson, en les seves traduccions castellana i catalana, recorda molt el títol d'una pel·lícula de Truffaut: *El hombre que amaba a las mujeres*).

Parlem de nazis, i és poc probable que en un moment donat no hi hagi cap pel·lícula a les nostres cartelleres que no en faci referència. Viggo Mortensen (un excel·lent actor, d'altra banda; si *El capitán Alatriste* no funcionava, no crec que fos per culpa seva) ha encarnat, a una altra estrena relativament recent, una bona persona que es veu immersa en les activitats criminals del III Reich. No debades la pel·lícula de Vicente Amorim es titula justament així: *Good, "bo"* (per cert; no sé per què li han deixat el títol original, deu ser per facilitar-nos la pràctica de l'anglès; els criteris dels distribuïdors constitueixen un dels grans misteris de la humanitat). El personatge de Mortensen sí que s'estima la seva dona. Per cert, que aquesta pel·lícula enllaça amb una altra matèria que, de tant en tant, coment a les pàgines de *Temps Moderns*, els vincles entre teatre i cinema, ja que es basa en una peça dramàtica de C. P. Taylor. *Good* ens planteja una qüestió gens anecdòtica: com una bona persona pot col·laborar (sense voler; o amb la seva millor intenció) amb una causa malèfica. És una situació repetida una i altra vegada a la història, a diferents moments.

Ja que viatgem per èpoques diverses, *La belle personne* (aquesta vegada l'han deixada amb el títol en francès; quines coses) trasllada l'acció de la novel·la de Madame de La Fayette *La princesa de Clèves* de la Cort del monarca Valois Enric II (al segle XVI)

al París dels nostres dies (Pere Morey, a la seva nova narració de història-ficció *Pirènia, el país que mai no va existir* [Pagès Editors] també parla de la princesa de Clèves). És una pràctica habitual, aquesta d'alterar el context històric d'un clàssic (Kenneth Branagh ambientà *Hamlet* al segle XIX), que de vegades funciona i de vegades no. La pel·lícula de Christophe Honoré va compartir conjunt de multisales, a la seva projecció a Palma, amb una producció de la mateixa nacionalitat, *Espías en la sombra* (aquesta la varen estrenar amb el títol en espanyol; ves per on). Jean-Paul Salomé fa intervenir Sophie Marceau i Julie Depardieu a una aventura protagonitzada per dones dins el marc de la Segona Guerra Mundial. Passarem per alt una tercera pel·lícula francesa, *Coco, de la rebeldia a la leyenda de Chanel*, una evident decepció, tot i la presència d'Audrey ("Amélie") Tautou.

Però no tan sols hi ha homes que estimen les dones. També hi ha, i així ho sabem des dels contes de la nostra infantesa, prínceps (i reis) que estimen les seves princeses (i reines). Els britànics han convertit en una heroïna de llegenda la seva monarca Elisabet I (amb la fórmula d'afegir-li el rostre, el cos, l'expressivitat, l'encant i la bona feina de la meravellosa Cate Blanchett) i ara ens han volgut commoure amb la història d'amor de Victòria de Hannover i el seu espòs, Albert de Saxònia (els seus descendents es varen canviar aquests llinatges, tan alemanys, pel molt més autòcton de Windsor, amb motiu de la Primera Guerra Mundial) a *La reina Victoria*, de Jean-Marc Vallée. En fi, una cosa semblant a allò que foren, al seu moment, les pel·lícules de Sissi i l'emperador Francesc Josep, i de les quals la única cosa bona que ens va quedar va ser la també meravellosa Romy Schneider, a qui Visconti recuperà per a aquell mateix paper al seu *Ludwig* (l'emperadriu, per cert, sembla que visità el seu cosí Lluís Salvador, "s'Arxiduc", a les seves possessions de Mallorca). La monarquia genera fascinació. Yukio Mishima sentia veneració per l'emperador del Japó i la seva ideologia reaccionària accentua el seu patetisme a l'estrany *biopic* de Paul Schrader que no fa gaire han reestrenat entre nosaltres. Afortunadament, els britànics tenen també una altra vena molt més iconoclasta i la posen de manifest a *The boat that rocked*, de Richard Curtis, una crònica molt divertida de les ràdios pirates al Regne Unit de fa uns quaranta anys (aquí, els distribuïdors s'han superat: li han canviat el títol i li han posat *Radio encubierta*).

Amb *Ice Age 3*, una de les estrenes potents d'aquest estiu (i el cinema d'animació, això que abans es deia "dibuixos animats", està assolint nivells de qualitat notables; la primera mitja hora de *WALL-E*, per exemple, és del millor de la història recent del setè art) ja no viatgem per la història, sinó directament cap a la prehistòria; i d'aquesta manera sabrem que no només els homes (i les dones) s'enamoren, sinó també els mamuts i altres espècies. ■